

Наш Лемко

PIK V.

Ч. 23 (119)

Львів, 1. грудня 1938.

Виходить двічі в місяць.
Адреса: **Львів, ул. Новий Світ ч. 22.**
Телефон ч. 244-67.
NASZ LEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Четвертично 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ НАД ДНПРОМ

Громадянський чин українського жіноцтва

Найбільше поширений, український щоденник у Львові „Новий Час“ подає таку вістку:

„Центральна Жіноча Секція“ Українського Національно-Демократичного Об'єднання у Львові, ділаючи в імені всього українського жіноцтва, зорганізованого в цій політичній організації, складає квоту 50 (п'ядесят) злотих для

„ВИДАВНИЦТВА

„УКРАЇНСКА ПРЕСА“

У ЛЬВОВІ

в зв'язку з подіями, що заіснували

Дайте в руки своїх наймолодших 2.— зл. річно в Америці-Канаді 1 долар річно

„ДЗВІНОЧОК“

часопис для українських дітей 1.20 зл. піврічно

В кожному числі оповідання про славу минувшину, цікаві діточі казки, сценки, загадки, ребуси й т. п.

БАГАТО ОБРАЗКІВ!

Адміністрація: Львів, Косцюжків 1 а

4. листопада 1938 р. та призначує цю квоту на

25 РІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТ „ДЗВІНОЧКА“

для української дітвори Лемківщини“.

ПРЕЗИДІЯ

ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ.

У слідуєчому числі подамо список цих дітей, що будуть одержувати продовж 1939 р. „Дзвіночок“ з фонду Центральної Жіночої Секції. Додаткових адрес прохаємо не посилати.

Вилетемо свою нитку в прапор „Просвіти“!

Недавно прочитали ми в нашому часописі сердечну відозву Ювілейного Комітету 70-ліття „Просвіти“ в справі жертвенности на нитку в Прапорі „Просвіти“. Відозва пригадує всім свідомим українцям, що вже добігає до кінця Ювілейний Рік „Просвіти“, та ще не всі українці виконали свої обов'язки супроти Ювілянтки; супроти тої „Просвіти“, яка вже сімдесят років безупинно працює ширю для добра нас усіх, для наших українського народу. До головних обов'язків, які повинні ми сповнити в Ювілейній Році „Просвіти“, себто докінця 1938 року, належить передовсім жертва на нитку в Прапорі „Просвіти“. Дня 22. травня 1938 року „Просвіта“ посягнула в храмі св. Юра у Львові свій Ювілейний Прапор. Посвятив його та благословив Князь Церкви, Митрополит Андрей Шептицький. Прапор „Просвіти“ представляє просвітню ідею, представляє ту велику мету, до якої змагає „Просвіта“ разом з усім народом. Хто ту ідею розуміє й кому та велика ціль дорога, той повинен стати під тим величним Прапором і вірно йти за ним у бій з темнотою, з невідомістю та з усіма іншими лихом, яке поборює „Просвіта“ в ім'я народнього добра. А назверж виявить кожний ту свою участь у великій праці „Просвіти“ й ту свою вірність її Прапорові тим чином що складе свою жертву на нитку в тій Прапорі. Тою жертвою кожний має вилетемо свою нитку в Прапор, хто яку може, чи звичайну, чи шовкову, чи срібну, чи золоту, посилавши на ту ціль 1, 2, 4 або 5 злотих. На доказ своєї жертвенности й сповнення свого обов'язку супроти Матері „Просвіти“ дістане кожний жертводавець Пам'яткову Грамоту, де буде зазначено, на яку нитку жертвував. Ця грамота буде на всі часи гідною прикрасою його дому та свідомством його національної свідомости перед теперішнім і грядучим поколінням.

Ті масові Ювілейні Свята, що їх уладжує народ у честь „Просвіти“ тут у краю й за кордоном, свідчать, що народ розуміє заслуги „Просвіти“ й розуміє те, що „Просвіта“ нам і надає котре потрібна, коли наша доля має стати краща й легша. Розуміє теж народ, що для дальшого існування та праці потрібні „Просвіти“ фонди.

І саме тою народ масово жертвує на нитку в Прапорі „Просвіти“, бо ж ті жертви йдуть якраз на створення фонду, потрібного на дальшу працю „Просвіти“, на дальше освідомлювання й виховування народніх мас, особливо ж тих ще не-свідомих українців, що не мають ще зрозуміння для свого власного й загального добра, тих, що не беруть ще участі в великій роботі, яка має наближити нас до кращої долі.

Розуміють потребу дальшої праці „Просвіти“ також наші читачі, бо всі вони свідомі люди. Тимто певно всі жертвують своєю лепту на нитку в Прапорі „Просвіти“, скоро й щедро, всі, хто ще досі не виконав того обов'язку. Свідомі люди, які цікавляться теперішніми передомовими подіями в близькій і далекій сніті, добре бачать, як інші народи тепер еднаються всі довкола своїх вождів, які ведуть свою націю до чести й слави, до могутности й щастя. А ми ж маємо також такого Вождя, який веде нас уже сім десятків літ щораз вище й вище та закликає всіх гуртуватися довкола його Прапора, щоб усім разом дійти до кращих днів. Цей Вождь — то наша Мати „Просвіта“! Це та Провідниця, яка стоїть понад усі партії, понад усі ризниці, які нас ще дотепер ділять, і об'єднує духовно всю українську націю на різних землях і за кордонами. Варто йти за проводом такого Вождя, варто дати йому моральну й матеріальну опору, бо тим самим помагаємо самі собі, зміцнюємо самі себе. І поможемо тій Провідниці „Просвіти“, станемо її вірними синями й лицарями. А назверж засвідчимо вже тепер ту свою вірність загальною та щедрою жертвенністю на нитку в її Прапорі, на її дальшу, велику й корисну та спасенну для нас усіх працю.

„В силі духа перемога й щастя народу!“ — такий напис читаємо на

ЦАД У ГОСПОДАРСТВІ

панує в такого господаря, хто правильно складає оцінку своїх сил у ЗЕМЕЛЬНИМ БАНКУ СПОТЕЧНИМ У ЛЬВОВІ, ул. Слеваського 14. (ФІЛІЯ БАНКУ:

Станіславів, ул. Собського 11).

Прапорі „Просвіти“. Ту силу духа збудила та вже сімдесят років підтримує й скріплює в народі „Просвіта“. Та сила духа не дасть нам пропасті. Але, щоб та сила вилетела до тої міри, щоб могла щіковито змінити нашу незавидну долю, мусимо ми всі причинитися до її скріплення. Свого духа скріплюємо всіми ділами, що виходять на народне добро. Свого духа скріплюємо й тепер, коли всі однозгідно підємо за закликком „Просвіти“ та дамо їй матеріальну підставу до дальшої праці. Свого духа скріплюємо й тим, що зробиємо це всі, як один. Так докажемо свою єдність, так докажемо, що й у інших важких справах потрапимо існуючому однозгідно, великою свідомою громадою, який ніщо опертися не вміє.

Нехай же не буде між нами нічого, що не склав би своєї жертви на нитку в Прапорі „Просвіти“. Всі ми вилетемо ту нитку в Прапор, який певне поведе нас до чести і слави. Всі, ще цього року!

Православні говорять

Organ urzędowy św. polskiego autokefálnego kościoła prawosławnego; Warszawa, niedziela 6 listopada 1938 r. Nr. 1. Rok 1. — wychodzi cotygodnia. Treść: List J. E. Wielce Błogosławionego Dnieżego, Metropolity Polski, do Księży B'skupów Ordynariuszów w sprawach udziału duchowieństwa i wiernych w wyborach do Izby Ustawodawczych

Orędzie J. E. Wielce Błogosławionego Dnieżego, Metropolity Polski, na dzień 20-lecia Niepodległości Państwa Polskiego

Odczwa J. E. Wielce Błogosławionego Dnieżego, Metropolity Polski, do Prawosławnej Młodzieży Szkolnej z okazji 20-lecia Niepodległości Państwa Polskiego.

Крім цього поміщено ще один лист православного митрополита до православних єпископів у справі участі Православної Церкви в обході 20-ліття Самостійности, ухвалні синоду правосл. на 1938 рік і т. д.

Знаменне теж повідомлення в цьому органі, що „Вязомоцький Метрополіт Православної в Польщі“ є та надасть будуть єдиним органом урядовим Польської Церкви Православної.

Ювілей перемиської гімназії

Цього року припадає 50-ліття оснування української державної гімназії в Перемислі, і з тої нагоди дня 8 грудня пр. відбудеться зїзд всіх бувших учнів того заведення. Ця гімназія відіграла велику роль в житті українського народу, бо із своїх мурів випустила понад шістдесят тисячки абітурієнтів, з яких багато принесло славу нашому народові й нашій Лемківщині. Жадна інша гімназія не дала для Лемківщини стільки священників, що дала перемисля. Щоб бодай в приближенню оцінити її працю, подаємо спис деяких людей, які з неї вийшли, з яких імена горять самі за себе. Такими є: Др. Брик І., голова „Просвіти“, Карманський П., поет, Прокопюк-Орленко, співак, Др. Ярема Я., учений, Січинський Мирослав, Цяпка Іван, Зубрицький В., б. посол, Ебелєк Ст. дир. гімназії, Бассарабська Ольга, Др. Пастернак Я., о. канцлер Грицелєк М., Др. Дашкевич Р., голова „Лугу“, Волошак А. поет, Крзанин І. редактор, Купчинський Р. поет і композитор, Черник Теодор герой С. С., о. Лешук О. письменник, Др. Чехогич К. учений, Палаїв Дмитро, Агіо Карло дипломат, Инж. Треневський Б., Др. Стахів М., о. Луб І. учений, Др. Драган М. учений, Федь Тришин письменник, Пеленський З. посол, о. Ковалів Ст. письменник, о. мітраг Др. Пшило В., о. Гадзевич О., о. Др. Вергун Т., Др. Терлецький М., і багато інших.

Для Лемківщини дала перемисля гімназія: Др. Зілинський Іван проф. університету, До. Борисевич Р. адвокат в Горлицях, Др. Шмігельський Ст. лікар в Горлицях, Др. Волинєш О. лікар в Крзкові, Др. Кобуз адвокат в Н. Савчі, Инж. Е. Ганьківський в Празі, й інші. Шодо священників, то видала ся гімназія цілі десятки ідейних борців за Католицьку Ідею, і тихих героїв сірого, а так тяжкого лемківського будня за краєзавтра української Лемківщини. З великого і тяжкого фронту тих сірих героїв згадаємо бодай кільканадцять: ОО. дек. Котів О., кан. Качмар І., о. П. Шпилака, Др. Хрущ Павло, Гайдукевич І., Боберський Ю., Махник М., Ринаєць І., Матейчак Н., Смудяк В., Сальо К., Усьович Е., Булат І., Серелович О., Хробак В., Др. Сенета Д., Го-

лодєч М., Мендінський Ст., Вовчак М., Вішерек, Перхач А., Демко Ст., Декан Клеофас І., Стулак Дм., декан Цолта М., Бень В., Каїш А., Микита Н., Сенета Б., Стародуб Е., Хомко Т., Бугера І., Підгарбій І., Бубийк М., Філяк І., Горчильський Р., Федегич І., Юрчинський І., Мигаєв С., Костишан В., Малиняк А., Гайдукевич В., Горечко М., декан Полгорський А., Др. Медляк М., і дуже багато інших. Шо Лемківщина не потонула цілком в православ'ї та гнідм московіафства, це у великій мірі являна заслуга священників, виховників перемиської гімназії. Сей розвіт ся гімназія завдячує головно двома великим директорам — добродіям і патріотам, а саме Пеганському Григорієві, який був рівночасно послом і письменником і Гамчике-

вичеві Романові, який по розпаді Австрії управляв гімназією кількарічтяжчих років і часто в чорні години рятівач її від загибелі. Вони оба позістануть едячно записані в серцях бувших учнів на зявжди. Слава їм!

Дня 8 грудня пр., коли ця гімназія величю буде святкувати 50-літній ювілей swojego існування, піла наша Лемківщина з едячності теж хилить у поклоні своєю головою перед заслуженою Ювіляткою й Добродією, і бажає їй з успіхом і дальше вести свою працю та виховувати дальші кадри характерних працієвників на славу Католицької Церкви, на славу нашого народу й дорогої нам Лемківщини.

Методій Кипарис.

—o-o—

Перечитай і другому скажи!

Події в Карпатській Україні викликали зрозуміле велике вражіння серед мас українського народу. Всі почали радіти, що наші закарпатські брати мають право по своїй волі організувати на своїй землі життя. Але одночасно серед нашої молоді зродилася охота особисто помагати нашим братам в Карпатській Україні у боротьбі проти мадарських зазіхань. І звідсіля по наших селах пішов клич: на поміч Закарпаттю. Звані нам є факти, що цілі відділи нашої молоді намагалися перейти кордон, щоб дістатися на Карпатську Україну.

Уважаємо за свій громадянський обовязок перестерти нашу селянську молодь перед такою втечею на Закарпаття. Вона в ніякому випадкові не може причинитися до посилення української оборонної сили в Карпатській Україні, противно може дуже а дуже багато їй пошкодити.

КУЛЬТУРНА ПОМІЧ.

Україні в Канаді зложили на культурній потребі, на будову Нар. Дому в Уличі над Сяном квоту 20 доларів. По 1 дол. зложили: Андрій Капалівський, Іван Косар, Михайло Косар; А. Мокрицький і Йосиф Качмар по 50 ам. цент. — це промаляжи з Накосівки коло Сянока; з Янина зложили на цю потребу по 1 дол.: Михайло Дьукан і Дмитро Кримко з Полян 50 цент.

Помінаємо неже те, що такий перехід є нелегальний та всіх тих, що хочуть в такий спосіб перейти кордон, нарічуча на великі небезпеки. — Річ ясна, що карлатоукраїнська влада мусить дуже строго карати всіх тих шкідників, впрочім безмілосердно — так як водиться у воєнний час.

Самі тепер бачите, який великий заколот та труднощі для порядку в карлато-українській державі уводять ті, що втікають тепер нелегально за кордон.

До того ще заввачуємо, що карлатоукраїнська влада просила українських журналістів та кореспондентів, щоби вплинули на українське громадянство, щоб негайно припинити нелегальний перехід на Карпатську Україну.

Приєднуйте нам постійно нових читачів і пишіть про все, що діється у Ваших сторонах.

П. Полянський 25 цент., Анна Сахар з Андрухівців 25 цент., Олена Ураш з Грабу, Т. Малєй з Зиндрянової по 25 цент. та Юрій Лаба теж із Зиндрянової 50 цент. Ренту зложила Софія з Клішів Хеліячка з Улича. Всім Вп. Жертводавцям складають громадяни Улича над Сяном найвищину подяку та просять, надалі не забувати про рідні села. Боже Вам заплаці стократно!

У Карпатській Україні

ДЕЛЕГАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ.

Прем'єра Карпатської України о. д-ра Августина Волошина відвідали делегати всіх місцевостей в Карпатській Україні та висказали свою велику відданість Урядові Карпатської України й заявили свою готовість з найдавнішою саможертвою працювати для добра й майбутнього Карпатської України.

Крім цього до Міністерства Освіти Карпатської України зголошилися делегати з різних місцевостей держави з проханням заснувати в цих місцевостях сеседні школи, а кошти — зв'язані з веденням цих українських шкіл, населення бере вповні на себе.

Влада Карпатської України дбає теж про харчі для свого українського населення. Перший транспорт кукурудзи, що його спроводили з Румунії, роздали в місцевостях: Свалява, Волове та Майдан. Дальших 30 вагонів призначено на Рахівщині. Крім Румунії й Югославія вишле для населення Карпатської України дальших тисячу вагонів кукурудзи. Отже справа прохарчування в Карпатській Україні зовсім на найкращій дорозі.

У Мукачівщині мадярська влада арештувала 970 осіб та кількості громадян - українців у місті Мукачеві.

Прем'єр Карпатської України о. др. А. Волошин прийняв на звісесій представників „Червоного Хреста“ Румунії, філії в Мармароському Сиготі. Делегація просила дозволу на привезення 6 вагонів збіжжя для румунського населення Карпатської України. Прем'єр дав згоду. Делегати „Червоного Хреста“ Румунії ввелили Прем'єра, що Румунія співпрацюватиме тісно з Карпатською Україною в політичному й господарському співжитті обох держав, та в тій ділянці сповна безпека перед непередбаченими подіями або потягненнями.

ПЕРЕД СТРАШНИМ НАСЛІДКОМ ВОНЮ

охоронитися найкраще, якщо забезпечите своє майно (в цілості, або щонайменше вартісній господарській і домашній діяльності) від огню в Товаристві Взаємних Обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЕПИСКОП НЯРАДІЙ — АПОСТОЛЬСЬКИМ АДМІНІСТРАТОРОМ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Апостольська Столія замінувала єпископа Діонізія Нярадіа апостольським візитатором та адміністратором Карпатської України з осідком у Хусті.

УРЯД КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ОФІШІНО ПОВІДОМЛЕНИЙ ПРО НОМІНАЦІЮ ЄПИСКОПА НЯРАДІА.

Праське міністерство закордонних справ повідомило телеграфічно прем. о. Волошина про номінацію єпископа Нярадіа апостольським адміністратором Карпатської України.

Карпатські українці дуже вдоволені цією номінацією.

Єпископ Нярадіа походить з бачванських українців; він прийшов на світ 1878 р. Гімназію покинув у Загребі, богословські студії у Львові та в Римі, де став доктором богослов'я. Він займав становища ректора греко-католицької Малої Семінарії в Загребі, коадьютора єпископа, апостольського адміністратора пріятівської єпархії, вкінці став крижевацьким єпископом.

Єпископ Нярадіа — великий знаєць східних везедлених об'ягів. У Римі має він велике довіря та вплив.

МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ХУСТІ

В неділю, 20. XI. ц. р. в Хусті відбулася величава маніфестація української молоді та членів „Нарольної Оборони Карпатської України — Січ“. У цій маніфестації взяла участь молодь не лише з Хусту, але і з інших місцевостей. Після промов відбулася дефіляда перед о. прем'єром Волошином і похід вулицями Хусту. Маніфестанти підносили олакки на честь Уряду й Прем'єра Карпатської України.

ПРЕМ'ЄР КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ о. др. А. Волошин одержує гратуляційні телеграми з різних країв Європи. М. ін. на деяк одержав привітні телеграми від українських емігрантів у Фінляндії, від утікачів з Соловок, від своїх б. вихованців і багато інших.

ПРОМИСЛ — ЯДРОМ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Підземні багатства Закарпаття найдуть догідний збут на чеському ринку.

Пресове бюро Карпатської України заперече твердженням ворожой пропаганди, мовляв: Карпатська Україна бідна, нежиттездатна.

Тимчасом ця країна має чималі природні скарби, яких до цього часу як слід не експлоатовано лише з вини влади, що була в чужих руках та свідомо спиноувала розвиток країни, яка має всі дані, щоб стати визначним промисловим осередком Східної Європи.

Мінеральні багатства.

Уряд переводє земельну реформу, меліорації, комасції, введе інтенсивне господарство — та не хліборобство буде ядром господарки молодой держави, а промисл. Карпатська Україна має дуже багаті, але мало використувані копалини, яких продукцію можна збільшити 4 рази.

Майже під цілим Закарпаттям є багаті поклади соди.

Залізна гуда з Карпатської України, одна з найліпших в Європі, має до 40 проц. заліза. Вона до тепер майже не використана, але тепер найде широкий збут у Чехії, яка втратила свої багаті копалини заліза. Чимало закарпатської залізної руди купувала Мадярщина.

Те саме можна сказати про гугіля, якого Чехія вже тепер чимало спроводжує із закордоном.

Крім того Карпатська Україна має багаті поклади нафти, каоліну, гашпача, має догідні каменоломи.

Чи не найбільшим багатством Закарпаття є сіс.

50.000 робітників найде працю.

Як обраховує українська преса, у цій господарській розбудові найде працю кодо 50.000 робітників. Коли приймемо, що пересічно родина має 5 членів, зясуємо собі, що прожиток найде кодо 1/4 міліона людей — а працю, і то добре винагороджену, дістануть лише наші люди.

Перший раз запанує на Закарпатті добробут.

Авдієши кінчяться словами Франка: „Лупайте цю скалу!“

Декрет про охорону держави

Мин. тижня появилася в „Деннику Законів“ Польщі декрет про охорону держави. Його постанови такі:

Ст. 1. (1) Хто шкодує або робить незатриманими до вжитку предмети або урядження, що служать для військової оборони держави, а-бо збройних сил, підлягає карі тюрми.

(2) Якщо вчинок, очеркнений в 1. уст. спричинив велику шкоду для військової оборони держави, а-бо якщо його доквано підчас війни, винувник підлягає карі до смертної вироку або карі смерті.

Ст. 2. Хто утримує або виеможивляє правильну діяльність зведену, що виробляють зброю або інше військоове приладдя — підлягає карі тюрмі до 5 літ або карі арешту.

Ст. 3. Хто прилюдно поширює фальшиві вістки або вживає інших підступних засобів в цілі підірвання довіри до польської валюти або публічного кредиту — підлягає карі тюрми до 3 літ.

Ст. 4. Хто доставляє за кордон фальшовані товари або фальшиво означені та якщо з того повстала шкода для польського експорту — підлягає карі тюрми до 3 літ.

Ст. 5. Польський горожанин, який у звязку з політичною діяльністю в польській державі приймає від особи, що веде діяльність в інтересі чужого уряду, для себе або іншої особи маєтку користь, або її обіцянку або домагається такої користі — підлягає карі тюрми.

Ст. 6. Польський горожанин, який входить в порозуміння з організацією, що веде діяльність в інтересі чужого уряду, або міжнародної організації в цілі ділання на

шкоду польської держави — підлягає карі тюрми.

Статі 7, 8, 9 і далші говорять про кару за накликування до загальної штраюки або закриття варстатів праці, поширювання неправдивих вісток, шкідливих для держави, оголошування актів обвинувачення перед розправою, фальшиве представлення ходу розправи і т. п.

Ст. 13 говорить про можливість заборони публично відбирати аудіції деяких заграничних стацій, під заргозоу 3-ох місяців арешту або гривни до 3.000 зл. та конфіскації радіевого апарату.

Ст. 14 подає приписи поліційного нагляду над особами, засудженими за протидержавні злочини. Такий нагляд заряжає суд, а виконує його повітова влада загальної адміністрації. Та влада може особи, віддані під поліційний нагляд, заборонити побут в певних місцевостях, або теж визначити їй окремене місце побуту. Особа, відана під поліційний нагляд, мусить повідомити адміністраційну владу про зміну мешкання або місця побуту.

Листи чи інші поштові пересилки, вислані до такої особи можуть бути контрольовані. Адміністрація і поліційна влада може домагатись вивішень щодо заняття, способу життя та середників удержання. В цілі ствердження правдивости поданих інформацій влада загальної адміністрації може кожної хвилини ввійти до мешкання особи, відданої під поліційний нагляд.

Так загально представляється зміст декрету про охорону держави. Декрет увийшов в життя в дні його проголошення.

— 0 —

Заклик

Уже маємо на викінччній білшу працю про Карпатську Україну. Ця монографія говорить про історично - побутовий розвиток українського життя по тамтому боці Карпат; про суспільно-економічні відносини, природні багатства, та інші ділянки Карпатської України. Це буде наукова праця.

Щоб книжка була по можности якнайбільше вичерпуюча, прохаємо всіх людей доброї волі, допомогти нам у цьому культурному ділі. Хто має матеріали про життя у Карпатській Україні, світляни, зникми, записки, фотографії діячів, заслужених громадян Карпатської України — просимо ці всі речі негайно слати до нашої Редакції, до нашощо дальшого використання. Хто чимнебудь причиниться до піднесення рівня нашої книжки, той одержить від нас даром один примірник цієї книжки. За зворотні виепозицієні матеріялї румчою. Книжка буде коштувати щонайменше 10 до 15 зл.

РЕДАКЦІЯ „НАШОГО ЛЕМКА“.

В ОБОРОНІ ПРАВДИ.

В часописі „Лемко“ ч. 42 з дня 3 листопада 1938 поміщено допис п. н. „Подумайте над своїма кооперативами“.

Ми члени кооперативи „Єдність“ у Ждніи заявляємо, що безпідставно автор кидается на заряд нашої кооперативи та його шкалює. Правдою є, що по виборі нового заряду, кооператива дуже піднеслася. Оборот у двоє побільшився, як у минушому році, що ствердили ревізори з Союзу Кракова на ревізії дня 22, 23 і 24 жовтня 1938.

Знаємо, що товари в нашій кооперативі є доброї якості й спродається їх дешевше як в минушому році та в сусідніх кооперативах.

Неправдою є, що там велася якась політика, або роздор, а правдою є, що тепер збільшилося число покупців і вислаосо більша скількість нових членів, які охоче купують тільки в Кооперативі.

Ми члени свідомі того, що теперішній заряд не руйнує, але дбає про добро кооперативи, з того приводу теперішньому зарядові та голові о. Дзюбніи своїми підписами складаємо повне признання.

Жднія, дня 18 листопада 1938.

30 підписів.

ЖДАЛЬНЯ — ЧИ БЮРО ПРАВО СЛАВНОЇ ПРОПАГАНДИ.

У ждальні Аност. Адміністрації в Сяноці на столі розложені різні часописи, які дають наглядне свідощтво, хто є керманічем церковної влади на Лемківщині. Там є всі московські часописи, починаючи від „Русского Голосу“, „Землі й Волі“, та кінчаючи на всіх органах православна - московських. Це ще один незаперечений доказ, що галицькі московфіли тільки назовні католики, а в дійности беззастрережні фанатики та приклонники православля. І то без огляду чи вони світські люди, чи священники. Коментарі тут зайві...

ВВАЖАЙТЕ, З КИМ ГОВОРИТЕ!

В останніх днях одержуємо з різних околиць краю вістки про людей, які швендяються по селах, представляються як „уповноважені“ якимись таємничими чинниками „провідниками через Карпати“, оповідають різні фантастичні історії та намовляють молодих людей, щоб їти з ними. Річ ясна, що таких людей треба вважати **провокаторами** й то особливо небезпечної сорти. Маємо вістки, що декілька легковірних молодих людей уже впадо їх жертвою. Тому треба таких панів льбно беретися.

— 0 —

Права та обов'язки майстра й учнів

Звичайно кожний майстер приймає учня на якийсь час на пробу. Це буває двотижнева або місячна проба. За таку пробу майстер не сміється домагатися ніякої заплати. Після проби, якщо учень налається до даного фаху, головню, коли він до вподоби майстрові та має охоту до науки даного ремесла (фаху), тоді майстер повинен **ринути** зголосити свого учня до цеху з обсягу свого фаху (розуміється, може це зробити тільки правдивий майстер, який сам належить до цеху та має майстерське свідчення). При вписі до цеху учень майстер точно означає довготу часу науки, хто буде ложити на удержання учня та покривати суєнільні плати. Майстер повинен продовж цілого навчання опікуватися учнем (заступати йому батьків) і взагалі не тільки вчити свого учня даного ремесла, але одночасно, що найважливіше, виховати його на доброго, чесного, працьовитого ремісника й свідомого громадянина.

Й тут вирине дуже важке питання: а саме: майстер повинен бути сам найкращим взором і світлом громадянських і ремісничих чеснот для свого учня. Отже він не сміє пиячити, клясти, робити в хаті авантюри, ані розбоїв. Не вільно йому теж учня в жалдні випадку фізично карати! Зате треба так поступати й виховувати учня в тому напрямі, щоб він ніколи так не поступав, щоб хватився аж такого ганебного ліку!

Дальше майстер не може змушувати свого учня довше, як 8 годин денно працювати, та **ніколи в неділю, або свято**. За надужиття має право учень шукати оборони в Інспектораті Праці, або в повітовому відділі праці. В неділю повинен майстер сам ходити до церкви та обов'язково брати зі собою учня; взагалі майстер повинен уважати свого учня не як чужого, тільки як за рідного сина.

Зокрема дуже важна справа пильнувати наш ремісничий доріст у цьому віці, коли кристалізуються й починаються вироблятися душевні цінності в молоді. Нераз неправильно поведінка майстра може перечеркнути та знищити в зародках добре і шляхотне серце хлопця, перед яким почала розвиватися життєва правда. Тож майстер мусить практично й теоретично вчити свого учня так, щоб він міг пізніше ним похвалитися й не мусів

за промахи свого учня соромитися та його вирікати.

Якщо нема в даній околиці фахово-доповнюючої школи, майстер повинен сам заступити учневі школу, вчити його читати, писати, читати, подбати йому про відповідні книжки для самоосвіти. Отже майстер повинен йому коротенько представити історію даного фаху, щоб учень пізнав, що сучасний стан кожного фаху (ремесла) та його зокрема, є вислідом праці довгих віків його попередників - ремісників; вони саме багаті праці та змагання вложили в те, щоб вивести ремесло на сучасний рівень. Майстер повинен вказати на т. зв. в давнині цехові організації, які широким своїм статутом і правилами заповняли ціле так родинне, як і громадянське життя своїх членів.

Відповідальність і завдання кожного майстра дуже великі не тільки перед самим собою, але й учнем. Майстер має незвичайно важке значіння перед громадянством і перед народом, бо кожний учень є в руках майстра наче мягкий віск, з якого повстануть або жемчуги, або шкідливі народи.

Тому теж батьки, посилаючи свого сина до науки ремесла, повинні його обучити, що він повинен слухати, шанувати й любити свого майстра, все й всюди бути правдомовним, совісно сповняти всі обов'язки, які покладе на нього май-

стер (розуміється, якщо вони не будуть переходити межі його вимог, як учня). Рівнож повинні батьки деколи навідатися, як їх син там справується, налаштувати непорозуміння, а не личити його на долю й недолу, а деколи на самовольно майстра.

Учень не сміє нікому зраджувати тайни ремесла свого майстра, бо мусимо знати, що кожний ремісничий майстер має свій спосіб виробу, якого учень не повинен поза поріг своєї робітні (варстату) виволокати. Це є **фахова тайна**. Дальше учень не повинен ніколи висмівати свого майстра, або говорити про нього неправду (деколи й правду треба замовчати!). Взагалі перед чужими повинен учень представляти свого майстра в найкращім світлі, навіть тоді, коли учень був би з деяких причин змушений покинути його дотеперішого майстра й перейти до іншого.

Майстер мусить вчити свого учня ремесла від першого дня науки, а не вживати його наперед прим. за няньку, слугу, пастуха — як то на жаль часто діється. В другому році науки, коли учень набув уже деякого знання, залежно від звичаю, або умови, повинен йому майстер дещо платити тиждєво. В дальших роках платя (винагорода) росте рівномірно зі знанням учня. Учень повинен пильно прикладатися до науки, не змарнувати ні одної нагоди здобути життєву практику.

Ю. Тарнович.

—0—

Яка причина?

У культурному світі так водиться, що Видавництва книжок і часописів діляться із своїми читачами звісткою, якщо вийде з друку нова книжка. Ми такої звички теж придержувалися, тому завжди на сторінках нашого часопису подавали до відома наших Читачів про появу нової книжки "Бібліотеки Лемківщини". Що більше, ми з повним довірям вислали наші книжки Читачам, подуючи водночас звістку в часописі про висилку окремої книжки. І між нами та нашими Читачами була повна згода.

Недавно друкували ми окремий записок і радісну звістку про появу першого українського **Господарського Календаря для Лемківщини на 1939 рік** та подали ми всім нашим Читачам до ласкавого відома, що шлемо їм цей календар або книжку.

Не затаємомо того, що наші

Брати в селах, господарі, робітники та свідомо молодь з незвичайною радістю привітали наш календар на 1939 рік. За це, Любі Брати, щира Вам від нас подяка.

З невідомих нам причин прийшов зворот нашого календаря між іншими від: Вп. П. Д-ра В. Карановича, Вп. О. Хоміцького, Д-ра К. Цеплого, Д-ра Г. Нічки, Впр. О. Т. Гмішкєвича, Вп. О. Федакъ, Вп. М. Кобанько, Д-ра Ст. Вринцького та від других. За таку поставу рівнож нічого іншого не можна зробити, тільки подякувати. Може воно й дещо сумне, а значе це явище не з кругів наших Братів Селян.

Всіх вище названих згорі прискрено нікоти ми не надіялися. А може це сталося не на бажання вище названих — тоді ми з найбільшою охотою помістимо спростування

Прохаємо вислати негайно належитість за одержані календарі на 1939 рік і за переплату.

Прекрасне число „Нового Часу“, присвячене в цілості Січовим Стрільцям і У. Г. А., було з датою 20. листопаду 1938 р.

Ревізія в священника. В Команчі сянчицького повіту, перевела поліція основну ревізію в о. Івана Тетерки. Ревізія тривала понад чотири години. Поліція забрала річні записки, скринті й приватну кореспонденцію.

У Карпатській Україні є лиш 1749 безробітних.

Як стверджує офіційна стаття, у жовтні було в цілій союзній державі зареєстрованих 76.874-ох безробітних. З того на Чехію з Моравією припадає 60.466 безробітних, на Словаччину — 14.659, на Карпатську Україну — лиш 1.749.

Чи ви вклеїли вже свою нитку в прапор „Просвіти“?

Святий Андрей Первозваний приніс на українські землі перший проміньчик Христового Світла. Тож вшануємо Великого Апостола у радісні дні 950-літнього ювілею Хрищення України масовою участю в ювілейних торжествах, що відбуються в днях 11—18 грудня 1938 у цілому краю. Зокрема ж удекоруємо всі без винятку українські доми в краю гарними ювілейними наліпками, які слід негайно і масово замовляти в Діловому Комітеті Свята Християнської України, — Львів, вул. Новий Світ 22. (Ціна одної наліпки 5 грошів).

Замовляйте книжки

„Бібліотека Лемківщини“. Гроші слати розр. переказом ч. 141.

Берлінська поліція перевела масові ревізії в берлінських жидів і знайшла 2 тисячі 569 штук білої зброї (шаблі, штикети), 729 штук пальної зброї (револьвери, стрільби) і коло 20 тисяч штук амуніції. Все те жиди в Берліні мали й держали в себе без позволення німецької влади.

Свідомий українцеві жертвує в ювілейні році „Просвіти“ щедрою жертвою на нитку в прапорі „Просвіти“.

Нова Федеративна Держава Чехів, Словаків і Українців має 100

тисяч квадратних кілометрів і 10 і пів мільонів сталих мешканців — горожан.

Проти катару, каже народня мудрість, тримати сухо й тепло ноги, а холодно голову.

Так не роблять культурні люди.

До села Чирної, повіт Новий Санч, прийшов із села Крижівки Костя Жовнірчик, щоб тут купити собі шканину. По купні прийшло до „диткупу“, в часі якого чирнянські „младенци“, домагаючися написливо від Костя „зорівонки“, мало йому очей не видзобали. Погано робите чирнянські молодці! Світ з вас сміється.

Чи знаєте, які заслуги поклада „Просвіта“ для національного добра? — Якщо так, то вклеїть свою нитку в прапор „Просвіти“

Безбожники. В дні св. Димитрія, в часі Святої Хвали Божої в селі Голучку пішов Степан Кузма син Й. разом зо своєю женою та сестрами Катериною й Параскою в поле зривати лубин. Ганьба вам!

Напад на греко-католицьке приходство 20-го XI. ввечорі агитри замасковані та озброєні революверами бандити напали на приходство о. Білинського в Камійній, повіт Новий Санч. Один з бандитів станув на сторожі перед приходством, два стероризували службу, а четвертий вбів до дімнати о. Білинського та під загрозою революверу зажадав негайно видати йому гроші. Тимчасом служниці вдалося вискочити через вікно на двір і зааргувати людей. Рівночасно о. Білинський кинувся на грабіжника й намагався йому відібрати револювер. Це заскочило бандитів. Вони повтікали, не забравши нічого.

НОВІСТІ! Спішіть з замовленням. На день св. Миколая дуже надяється найновіший випуск Ві білотеки Реліг. Драми у Жовкві під заголовком: **Св. Миколай і українські діти.** — Сценічна картина в двох частинах. Оригінальна, цікава та дуже легка до відіграння штука! Ціна 50 сот. — Видавництво ОО. Василіян у Жовкві.

НАВЧАННЯ НЕПИСЬМЕННИХ повинно тривати цілу зиму. За цей час усі неписьменні Українці повинні навчитися рідного письма! Найкраще учитись із книжечки „ДО СОНЦЯ“, що її видає „Просвіта“ в ціні 50 гр. — Замовляйте в нашій Адміністрації.

Обкрали каплички й церкви. Поліція арештувала трьох малолітніх хлопців: 13-літнього М. Во-

лика, його 15-літнього брата Тадея з Варшви і 14-літнього Йосифа Венгровського з Костяна за сфематичне обкрадання капличок і церков у Дівищині, Добромильщині і Луцині.

Вже виїшли з друку ювілейні кишеневі календарі „Відродження“ на 1939 рік: 32 сторінки вигідного кишеневого формату — Мистецька окладинка. — Лобрий папір. — Нові мистецькі з'явки-ілюстрації та відродженецькі клячі до поодиноких місяців. — Дві змістовні статейки в тексті. — Столітня погода. — Місце на записці. Ціна одного календаря тільки 10 грошів. Кольортермам висилається тільки за готівкою. **Увага!** Хто розчислиться з нами готівкою за календарці на квоту 150.— злотів, тому вишлемо даром після його вибору: „Великий Атлас України“ книг. ціна 30.— зл., або „Велику Географію України“, книг. ціна 29.— зл. За поменше розчислення готівкою — вишлемо даром інші цінні книжки. Замовляйте негайно на адресу: Т-во „Відродження“, Львів, Чарнецького 26, партер.

НУЖДА НА МАДЯРЩИНІ. СТВЕРДЖУЄ ЦЕ ПОЛЬСЬКА ПРЕСА.

У недільному додатку варшавського „АБЦ“, ч. 340 в репортажі Марії Рутковської п. н. „Неділя під Будапештом“ м. і. читаємо про Мадяричину:

„Селянські маси. Це найболючіша й найважливіша проблема. Коло Будапешту між Дунаєм і Тисою селяни багатіші. Але даліше... Нужда. Карловаті господарства. Голодові заробітки рілньних робітників. Жахливий визиск калупників (дівани, коронки) жидами-прадедзавцями“.

„Велика рілньна реформа — цього чекають. Спокійний, поміркований уряд робить не те, чого бажають розбуджені вже маси“!

А тут зчиняють крик, що Мадяричина дала б доброту Карпатській Україні! Знаємо, знаємо, який це був би доброту! Доброту хіба тільки для 30.000-ї маси безробітної мадярської інтелігенції.

ПОВНЕ ДОВІРА

добуло собі якість мило

„ЦЕНТРОСОЮЗ“.

М. Завійський.

На Гуцульщині

Гуцульщина положена в більшості над двома ріками, Черемошем і Прутом. (Черемош Білий і Чорний). Не буду розписуватись про низинну Гуцульщину від Коломиї — Снятина аж до Кут і Косова, але про височину з Кут—Косова в гори, на полонини біля румунської границі.

Головне заняття наших братів Гуцулів — різництво та випас худоби. Багато гуцулів (зимою) займається працює в лісах, а значна частина, переважно жінки займаються килимарством, подекуди ткацтвом (полотна, рушники, веретні). Окрему галузь у хатньому мистецтві займає різьба, відливи металеві, як різнож і писання крашанок, гончарство і т. п. В першу чергу подаємо докладні відомості з терену Кут—Косів—Жабє.

Отже літом займаються тут люди різництвом. Працюють у домі мужчини й жінки, а в більшості жіноцтво. На цей час сходить багато хлопців, мужчин і жінок з гір на доли в цілях заробітку. Наймаються до праці в багатіших гмазях. Місцевих робітників декуди брак, вони шукать інших корисніших заробітків; у торговлі, чи при праці в горах, в лісі, або при різних будовах (дерев'яних: мости, хати, гати на ріках, капиці і т. п.). Ті, що займаються торгівлею, ладують повний віз глиняних горщиків, фляконів, чи різного рода овочів, а навіть ярич, як цибуля, морква, чісник і ин. та йдуть „у дорогу“, переважно „в поле“ над Дністер. Там продають за гроші, або мняють за збіжжя, переважно за кукурдузу, якої тут найбільше сють і споживають. Як брачне товару, те ді вертаються по свійкій. Є й такі, що беруть повний віз дьогтю, або якихось смарів та йдуть далше. Ті, саме вибираються щонайменше на кілька місців, або на кілька літ. Нераз і на Лемківщині можемо стрінути такого „летяря“ з бочками дьогтю й шміру. Це власне є Гуцули з околиць Кут—Косова.

Були випадки, що декотрі зіхали цілу Польщу, торгуючи килимами. Цікавим явищем є те, що навіть самі жінки вибираються „в дорогу“ і то досить далеко аж над польшевицьку — радянську границю. Більшість жінок їде з товаром у Жабє.

Багатші з готівкою торгують у себе дома, будьто на ринку в Ку-

тах — Косові, будьто в селі, спуюючи сади на весні, а відтак найменні робітники зривають і містові купці купують, тоді ті робітники пакують (сортують) ці овочі до окремих скриньок.

Тут також працює багато жінок, навіть у кошкарстві, хоч воно назагал тут є дуже слабо розвинене.

Огородництво й садівництво на Гуцульщині дуже гарно цвіте, а то завдяки „донантам“ (одиноким) рід яблук у Галичині, що видає чудові збори в тих сторонах). Ціна тих овочів (гуртова) дуже часто доходить до 100 зол. за 1 сотнар, а часом перевищає. Населення тому ставить таку ціну за ці яблочки, що вони стоять „до нових“. Отже місцеві гуртвиники нераз не можуть погодитись з купцями на ціні, годі вони пакують овочі в скринки; величина залежна від роду овочів; яблочки від 45—70 кг. в скринці. З тим товаром йдуть вони до Львова, Катовиць, Познаня, Лодзі, Варшави та в інші місцевості і там на ринках продають. Це одна з найкращих сторінок нашого гуцульського села, що гуцули не даютьсь визискати жидам.

Люди тут вдягаються досить дорого, бо в свої питомі народні строї. Вліті носять срочки зі звичайного біленого, лясняного полотна. Вгорі довкруги шиї в мужчин, а також на грудях у жінок є вузьенька пришивка. Штани носять також з такого полотна (старші), а молодші з міської матерії, або з вовни, ткани на власних варстатах. На ноги взувають постолі (в горах), а тут, як Куті, Косів, Кобаки, Снятин, черевки, чоботи, трипці. Жінки переважно носять взимі валідки з кальшаню. На сорочку вдягають кинтар, а в зимі це на нього сардак або кожух-рукавник.

Кинтар-кожушок, це гарно вишитий і дуже дорогий. Спеціальний рід — сафіяновий кинтар коштує до 160 зол. Сардак до 80 зол., а кожух-рукавник до 100 зол. або й більше.

Звичайна сорочка мужеська коштує 10 zł. Жіноча дорожча, бо довга до землі, а її підтягають до колін і на неї дають запаску-опинку. В горах оперізують її поясом іззаду, а в Кутах довкруги, таксамо мережаним з френзлями як і запаска.

Іншим життям живуть села ви-

сочинні та іншим низинні. Гори, це правдива Гуцульщина. Непроходимі ліси із своєю тишиною-таємничістю — високі-горді гори — це тишість-радує душу як гуцула, так і туриста. Після св. Юрія, якого вважають за опікуна маржини-худоби, виганяють худобу на ціле літо в полонини. За це платять відштуки. Тоді приємно є перейтися полонинами й подивитись, як звиню з верха на верх, а з бору в бір гуляє легінь... Скрізь чути дзвінки, а денедє й сопілку-флюяру. Гуцул не розстається з нею. Обсервувати такого легіня дуже приємна річ. Високий-блондин, орляний ніс, лице біле, біле мов молоко. Очі сині, мов голубе небо, дивляться десь у далечині, мовби хотіли здогонити ті чародійні звуки пісні, яка несеться з тої маленької „флюери“ під вільним подувом уст і порушуванням пальців. Він тишісться тим. Він як який цар з байки. Довкруги нього безмежний простір. Одна гора ловить другу і десь сечає на овиді. Перед ним його піддани — вівці, які його дуже добре слухають. На кожний звук із чародійної сопілки, в інший спосіб реагують. Сміється він, весело насуться вівці; сумує — сумують і вони. Якійже сум може бути у нього? Любка, Марічка золота. Може вона покинула мене — не любить?...

На таку думку кров холоде йому в жилах і пальці мимовільно стискають і перебігають чимкорше по дірках флюери, з якої виходять якісь гуцліві — тужливі — божевільні звуки. Відтак перестає. Не може витримати. Голова звисла на грудях... руки опали попри тіло вдолину... сопілка впала на землю. На чолі видно морщини, лице ще більш побіліло. А вівці тільки „притакують“ головами та дивляться на свого „даря“ — наче розуміють його тяженьке горе...

ПОЗІР!

Найтриваліше та найгарніше мужеське та жіноче взуття відстанете лише в фірмі

СЯНІЧЧИНА!

Скірянний Базар
СЯНІК, Ринок II.

Замовлення виконуємо відворотно, як різнож посилаємо поштою. При цьому маємо на складі великий вибір першорядних шкір пілшових і на верху та шевських приборів по цінах фабричних!!!

Для склепів великий опуст!!!

Григорій Гануляк.

У Карпатах

— Та пустив я корови на нон пастивник што там зеленієся, бо барз ричали в стайни. Та ледво коровята лизнули тої травци, а ту уж тота наша мадярка з вітом і таксаторами і повідують: забераме корови, бо то громащок, псзідают, не вільно шкодо робити. А там били і ваши войскови коні, до якої шони, а пак пришли до ваших панів і казали штраф платити за шкодо. То я ся згодив, реку дам вам, што ми присудите, лем мі корови oddайте.

— А вони що?

— Казали дати сто корун, а я си мишло, деж то варта тота трава тільки пніязі? А они меньше не вознут, лем цілу стівку. Я пак до вашого капітана, тай повідам раутите, а пан капітан побесідував шоти з ланом фелебром, тим што з вами пише в канцаларії, а пан фелебер забрав двох вояків і пішли до віта, а я уж не пішов, бо мі не казали, лем жду, мислоси — тепер уж мої корови приженут назад, а я позерам: вояки женут лем свої коні, а мої коров нема. Повідають же корови зареклямували?) якис інші вояки, бо їм треба на заріз, бо войско не має што їсти.

— Ов це вже гірше, — кажу, — а чи знаете, куди пігнали ваші корови?

— Та чом не знаю! Подье, зараз гам скажу. Я пішов за Червеним, та небаком опинився біля якоїсь полевої кухні, що належала до щойно повернувшого з боевої позиції якогось мадярського полку. Важко було порозумітись з ними, бо говорили всі по мадярську, а я тієї мови не розумію. Бачу лише, що корови Червеного ще живі, а біля них стоїть вже заплаканий Лемко, та мов мати де любих дітей, — приправ до корів обнімає то одну то другу за голову й голосить:

— Не дам їх на заріз, не дам! Хиба і мене ту заріжте, а не дам!

А я тимчасом знайшов людину з якою мі порозумітись. Це був сам дукхар полевої кухні, якийсь чех або словак, бо розумів мене тай каже, що сам був у місточку шукати за худобою і зовсім на сиду не брав цих корів, але коли питав у віта за худобою на заріз, то якась стара мадярка і віт самі добровільно йому запропонували

отсі дві корови; він заплатив за обі корови сто корун, бо стількі віт ждав та якщо каже, ми хочемо взяти корови, він дуже радо зверне, коли ми йому звернемо сто корун...

Я все зрозумів! Були в мене гроші, які осталися з прайшських закупів, звернув я кухареві 100 корун, а Червений вже веде свої корови та на radoпах прямо не знає, що говорити.

— Йой пане, ви якийсь чарітник, ци што, я уж ани не думав же і ще буду видіти мої коровиці кохани. Капітани не могли ту нич порадити, а ви порадили. А то шитко без тоту мадярку, я знаю же то без неї й я ту би уж не хотів бити. Она ми заїст до рещи Підеме оттам, де нас очі понесут, лем ми вас шкодо, бо такого человека уж никла не буду видів, як ви, бо деж би ся іншому хотіло так шитким турбувати як вам. Тай жебисте хоц раз горнятко молока од мене зли за дармо, а то кес платите й платите. Такисте гонорни, же ми аж маркітно од того. Жебим хоц знав откале ви, то бим по війні до вас принов піздритися, хто ви за еден?

А чи знаете село Синів?

— Йой, та чом не знам, та одтамтал та корова краса... то ви може зо Синова?

— Так!

— Йой, Боже, одразу пізнати свого человека. Та приду до вас хиба бим не жив, та скар мене Боже, як не приду...

Коли корови вернули на подвіря нашой квартири повстало небувале здивання. Васялиха кинулась до них мов божевілля, а мадярка заніміла...

Я поставив їй ультимат: принести негайно від бурмістра сто корун. Цей ультимат я висказав присутности профоса так рішучий так маркантино, що баба за 10 хвилин принесла 100 корун, тим паче, що профос, показуючи їй дві пари „шпангів“ залізних, добив:

— Це для тебе і для твого бурмістра.

Більше пригод з тією „чарівницею“ не було, бо слідуячого дия ранком прийшла історична подія: пролом в дуклянському провалі, — ми дістали приказ „форкікен“, йти вперед і тим самим увільнився й

Червений від мадярської гостинности.

Наша „маршрута“ вела через його Бенедиківці й на мою інтервенцію дозволено йому їхати з нами.

Запряг свої коровиці у малий гірський візок та „дьялосував“ за нашою влякою возів, вертаючи у рідне село.

В Бенедиківцях ми станули та посеред дороги їли „мснажу“. Оглядаюся за Червеним, щоб і він взяв собі їду, а він вже завертає свій візок на якусь бічну доріжку: — Смотте пане, то моя хижа!

Стояла хижа без вікон і дверей, як звичайно всі хижи в боевій ліній, тай соломяний дах до половини обдертий, але Червений не дивиться на знищення, а епав на колина за ворітьми свого „обіста“, приправ лицем до землі і цілує її ріднесеньку, а біля нього припала з дітьми Васялиха:

— Божењко коханий, та ми уж дома, та ми ту уж не пропадаемо...

Я дискретно віддалився, бо й мене слози їхньої радості почали давити. Хай виплачуться, хай радіють, з моєю „мснажею“ та прощальними словами я приїду до них пізніше.

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

памятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

Народної Торговлі

Тут купуйте споживчі й колекційні товари, насіння господарських рослин і трав.

КОМАНЧА К. САНОКА.

Наше село почалося будити з мертвецького сну. Основано читальню „Просвіти“ та „добрі люди“ подбали про те, щоб її реванжано. Молодь тепер, не маючи де зійтись, вештається вечорами по дорозі, роздумуючи, де би то кому якого збитка зробити.

Церковця старенка, валитись грошей нема, щоб нову побудувати. Цвинтар переповнений, щоб похоронити помершого викладається кости наших батьків. Діти мерзнуть у двірській шопі, бо грошей на школу нема, але солтис має медаль, дарма, що неписьменний, одинокий солтис - анальфает у гміні та мабує і в цілому півті.

І. Ш. Лукавиченко.

Смерть ходила

Сонечко промінням ранок озолотило. Воно всміхалося щиро, заглядаючи крізь малі віконця в темні хатки, розкинені на праному березі Сяну. Село, колись рухливе, а тепер осіннє і тихе. Війна. Всіх мужчин забрали до війська або на „форшпан“, осталися тільки жінки, діти, старики й не дуже каліки.

Ванцьо викидав із стайні обіраник. Йому дів дванадцять, та працює вже як старий. Два літа старший від його Грицько відложив вили й лавин підсілку, а їх дідусь Андрій стояв на чатах біля дороги за парканом і підглядав, чи звідкіля чорт мадярів не несе, які волочилися по всіх усядах, обдираючи бідних і безпомічних, забираючи решту коней, яких не забрали до війська. Війна —

— По! Як там? Зробили?

— Зробили, зробили! — відповідає Грицько й заставляє двері шони околоттям, щоб який собачий лизун не догадався, що за стінкою в шоні стоїть їх радість, поміч і надія... старий карий.

У тій самі хвилині вийшли на подвір'я з Фридового вигону два мадяри з найкращими штиками на

карабинах. Не питали ні словечка нікого тільки штиками зачали відкидати сніпки та околоти, добиваючися до дверей шони. Дідусь не втерпів, щоб якесь там заволока посміла сама, без дозволу господарини в його обійсті! Станув у дверях і грудьми заступив вхід до шони, де форкав неспокійно старий карий...

Мадяри щось шварготали, але ніхто їх не розумів.

— Пферде! Пферде! Коні!
— Нема панє! Нема! — кричав дрижачим голосом дідусь.

Мадярин зловив діда за широкий пояс і трупив його на шони, а другий з криком карабину штовхав у плечі. Дідусь зразу кричав з болю, а по хвилі замовк... зомлілий.

Ванцьо побіг за водою, а Грицько зловив вили й замакнувся на напасників. За слабій. Мадяри відбрали вили, вуздечкою звязали Грицька й повели під дуба на верх Полованка...

Очунявся дідусь і блаудними очима шукає монгольську напасть.

— Повели Вищю на Полованок! — висцив Вищю й побіг вслід за братом.

— Та собача порода ще сміє над бідними сиротами знущатися, таже їх батько пішов воювати за

цісаря та його край? Не дочекають їх!

Зловив сокиру й за мадярама на Полованок. Біг як хлопцев у гору, ховаючи сокиру. Біг на перегони зі своїми думками...

— Мені все одно! Я і так вже довго не поживу, але вивків, бідних сиріток не дам! Не дам! Забу! На кавалки...

Поглянув дідусь перед себе. Страшний образ! Грицько спокійно стоїть під дубом. Мадяр йому засилое мотузок на шню, а другий жде на гилцях на дубі. Ванцьо клікнув перед ними й благає і молить їх пощадити хлопця, але мадяри казують на небо...

Прибіг дідо та нічо не кажучи, одним махом розперенив голову ворога. Коли побачив це другий мадяр, скочив з дуба, але не зробив ані одного крока.

Із цим дідо розплатився навкіи.

— Ідіть мої сирітки! Ідіть на всхід сонця! Світ широкий і серед добрих людей не згинете! Коли скінчиться війна — верніть до хати! Обіймаючи обох дідусь цілує у і благословив у незнану дорогу...

Два брати по дорозі стрінули Сіпових Стрільців та до них пристали. Сопенько до них усміхалося.

— оо —

Григорій Гануляк.

Євчин зять.

Сценічна картина на дві дії, зі співами й танцями.

Юлько: Мамуню, ви мене не кличте паничу, бо ся погнаваю на вас. Я хочу, щоб ви мене кликали, просто: Юльку, зятю, або як хочете, лише не паничу.

Євка: Ба кедбим знала, паничу, же ви не жартуете, то може бим вас і зятем кликала.

Юлько: А якже я маю вам це доказати, що я правду говорю?

Євка: Як? Я вам повім як: подме до матареша, я вам запищу тоту частку, што припадат на Ганю, тай зробте зальоти, як ся смотрит, то хтоди уж буду знати, же ви мій зять.

Юлько: Добре, мамуню, можу зробити зальоти по вашому зичаю, але щодо „матареша“, як ви кажете, то це зайвий видаток, бо з хвилею, коли Ганя мов, то мені все одно на кого заїгабульована земля, мое майно буде її майном, і навпаки, що її то буде наше спільне, думаю, що вам старчає мое слово, яж маю свої роки. А тато мій не жие.

Євка: Та знаю, нех з Богом спочивають. Знаю, же ви сами, але што мамуня повідат?

Юлько: Мамуня скажуть те саме, що я говорю. Я сам рішаю про свою долю.

Євка: Як так, то добрі, але...

Андрій: Зробимо зальоти зараз і то з музиками.

Євка: А ти мі ся не мішай, смотте го, який мі там газда.

Андрій: До роботи то я газда, лем до бесіди то ні?

Юлько: Не журися, ти будеш газда і до бесіди і до всего. Ходім, Ганю, я йду з тобою.

Іван: А я — той тее як його.

Євка: Ви зо мнов, паничу, може я іши не така барз стара, жебистесь ганьбили зо мнов піти.

Іван: Прощу дуже, той тее, як його, я і ошім. (Виходить).

Андрій: Гей, хлопці, дівчатиска, подте до нас на зальоти Ганчини.

Хлопці й дівчата: Подме, подме!

Андрій (приспівуючи йде, а за ним гурт хлопців і дівчат):

Подме домів, подме, але не одходме,

Бо як одийдеме, уж ту не будеме.

Пісня шораз тихіша, аж врешті затихає зовсім. **Заслопа паде.**

Кінець I. дії. Цілість буде окремо о книжкою.

Біла смерть

Сотки разів читав я статті про білу смерть. Пробивається ця смерть лаячною ниткою по числах статистик і спеціально загіздідається на наших землях, де землі щораз менше, де нема роботи і няких виглядів і де тому здебільшого бацьки кажуть:

— Діти? Що його тепер зробити з дітьми? Куди їх піхнути?

І біла смерть ходить селами. Висоте останні сили з трагічної жінок, підбиває їм очі і уста розтріскує гарячкою, обливає кровю постелі та ніч надиває стогонами, а іноді моголку випорпає на цвинтарі і хреста на ній поставить, біла якого люди довго хитають головами:

— Така молода і так пішла...

Сотки разів читав я про білу смерть. Але бачив її віч-на-віч тільки тиждень тому, в селі П. коло Коломиї, куди поїхав на тиждень у відвідини до матері.

Та нема кращої над каву

„ПРАЖИНЬ“

Її пють всі, що шанують своє здоров'я.

Сусільний Промисл

Львів 24, вул. Жовківська 188.

Сусіднє село Р. — комуна, на північ в З. — комуна.

— За останній рік — оповідає мені священник, старший, але енергійний о. К. — я мав на 420 хат три весілля. Вродилося — знаєте скільки? Десятеро, але вмерло 27.

Біла смерть зазірнула з останніх слів священника.

— Не женяться — бо нема куди. Не родяться, бо навіщо? Сидять люди на віру й до ворожки ходять дітей зганяти.

— Ти не уявляєш собі, яке це страшне. Тамтого року три жінки пішло зі світу через це, а який десяток хирлявіє до сьогодні і нагнулося над могилу. Приходять до мене: „Ой, пані, кажуть, рятуйте! Кров з мене осьий місяць іде“. Від чого? Від ворожки. Але нікотра не скаже, де ця ворожка. Що я можу порадити? Відсаілаю

до лікаря, але за що піде до лікаря?...

...Другого дня мати вранці зникла і я збудившись, чекав її до півдня. Прийшла розторощена:

— Довбушена Ганна вмирає...

Ганна? Та дівчина, що чарува ла всіх і навіть мені у свій час зарукнула була голову? Ганна, ще вийшла заміж за Довбуша — снідомого парубка, що вернувся з війська капралом і в кооперативі був справником?

— Спухла й гарячку має ніще 40. Поїхав по лікаря (14 км.). Чотири дні тому була в ворожки.

Село весь день тільки про той говорило. Віз лікаря прогуркотів поїзд наші вікна пополудні в оди бік, пізно ввечері — в другий. Вночі матір викликали до вмираючої. Сипав дрібний дощ, коли ми вийшли з хати і стежка чвкала болотом в понурій сільській пітмі.

В хаті у Ганни троє їаб і чоловік. Забивало дух чимсь розгаряченим, м'ясним, кровним. Ганна нічого вже не тямил а й беледіла про щось. Обличчя — череп, обтіжений шкірою й від нього, як від печі жар. Годову обложили мокрими простиралами, ліктям. З печі виставила дитяча ніжка — 4-літній син Ганни сипав, не знаючи й не розуміючи трагедії: що покиньється вже сиротою.

Максим бив головою до одирка, коли ми вийшли в сині.

— Хіба я знав? Пішла, казала до тети в Р. іде. Прийшла, як відміна. Передучора злягла. Вчора лікар. Нішй лікар...

— В кого вона була, Максиме? Максим знів, але не хотів сказати. Жінка від нього взяла присягу, що не скаже, як від неї взяла присягу ворожка.

— Я вам не можу сказати — курив він нервово „мажоркового“ і руки йому скакали, як у проща синці. — Одне тільки вам скажу: що та баба й тамть туди впривязала. Брала 15 золотих, світїла дві свічки перед хрестом і присягу проводила, що не скаже нікому. Потім привязувала жінку до постелі шнуром і за ноги до стегів до гаків...

Максимові тріщали руки від стиснутих пистулків.

— Я їй того не подарую. Смерть мене звільнить з присяги...

А смерть справді забирала в

хаті Ганну й коли баби скричали за дверима, Максим влетів туди ревноу, як звір і знав на постіль.

Командант побачив мене (ми були „знайоми“ ще з часів, коли в мене тричі в тиждень робили ревізії й коли він зізнавав проти мене в процесі за 98 \$) і підняв течку вгору.

— Може пан редактор загляодне?

В тім випадку не було чого вибирати. На „постерунку“, де було повно дядків, бабів і дітей, з текки вийняли три чорні веретена. На одному був ще слід крові.

— Бачили ви такий хірургічний ніж? — сміявся командант. — І таку вату? — витягав закривавлені брудні, аж гідкі яхи. — О, пані Ганчарова, то паньов бендце дорого коштоваць! І пана, пане Ганчарі!...

Обое арештовані мовчали, як закліті. Командант почав списувати протокол. Головним свідком був Максим Довбуш. Аж хлипав, як говорив:

— Жінка мені сказала, коли я перед образами присягнув. Ця — показав пальцем — зваила її. Оповідала, як було. Як вийзала її ноги, як веретеном проколала, як затикала їй губу, коли кричала, як обцяла їй, що до трьох днів буде ходити...

Викадів зі себе шаденою мовою, лаяною, несамовитою.

— Не казала вам жінка, хто її справив до Ганчарової?

— Ні, казала... Олена Павлюкова, що вмерла тамтого року...

Смерть дихнула на саяло, де висіли портрети достойників і стояла лаяна, сіра юрба.

— Пані Ганчарова, Олена Павлюкова до вас теж ходила?...

Біде обличчя похилилося вніз мовчки притакуючи...

Як кошмар згадую всю цю страшну сцену, коли я бачив дитячі біду смерть. Бо Ганчарих, сидить у Коломиї під заміт м, ще спричинила смерть сімох дітей в 1936—38 рр. Але кілька таких Ганчарих живе, завсучю свічки і відсірає присягу, що тигється ген за могилу, кілька верстен вправляє на той світ молодих жінок і невародженних дітей — це ми ніколи не дізнаємося.

Бо присяга — страшна річ і нема багато Максимів Довбушів, які розуміють, що злочину, жахливо го злочину вбвства присягою покрити не вільно.

Осип Матейко.

ЛИСТУВАННЯ.

Бідних, але свідомих громадян Н. Сандеччини обдарували Добродіти з Санча 4 цілорічними передплатами. Хто буде одержувати часопис, цього окремо повідомляємо. Привіт і щира подяка Жертводавцям.

На Українських Інеалідиї передала Вп. Ольга Филиповичева з Н. Санча 5 за. — Гроші переслали до каси У.Т.Д.І. Боже заплати!

Вп. Анна Олійр з Т.: заплачено по кінець 1939 р., а Михайло Х. з Рипника по кінець 1938 р. і календар на 1939 р. Листа з 15. XI. цр. одержали, щиро дякуємо.

В ЦІЛЯХ жевачки шукаю такої дівчини, (від 26—30 літ), котра могла би мені нести, аж ген до гробової дошки життєвий хрест.

ВІДВАЖНА, національно свідомо, любяча правду, розумно працююча, не погана, словом, молодшия з головою „на карку“ може, від сьогодні, до Нового року, зголоситися, залучуючи свою знимку, на адресу „Нашого Лемка“ під шифром: Кромишній бідачина.

Наближаються грудневі ювілейні торжества, невідлучна частина цілорічного святкування великого ювілею 956-ліття Хрищення України. У ці дні не забудьмо украсити вікон усіх українських домів у краю прегарними ювілейними наліпками, які слід негайно і масово замовляти в Діловому Комітеті Свята Християнської України, Львів, вул. Новий Світ 22. (Ціна 5 грошів).

— 0 —

НОВІ КНИЖКИ.

Микола Голубець: **ЗОЛОТА КНИГА УКРАЇНСЬКОГО ЛИЦАРСТВА**. І. Львів 1939 р., присвячена Кир Андрееві графові на Шенгицях Шенгицькому Митрополитові Галицькому Геройському Осорошчєві Віри й Нації Української Найкращою Представникові Українського Боярства в сучасности; — єдина і перша в історії українського боярства солідна праця, що складається з двох частин: історії українського боярства як суспільного стану та родового — з поясненням гербів словника українських бояр, шляхти, козацтва, церковних і державних ерархів та тих, що, не маючи формального титулу до шляхетства, здобули його особливою працею, заслугою, чи саможертвою для добра Нації. — В книгарській розпродажі коштують „Золота Книга“ 30 злотих. Але хто із Селян і Читальнь надішле не далі, як до 10. грудня ц. р. квіту 15 злотих, той одержить за половину ціни що вартісну цілість. Гроші й замовлення слати на адресу: „Золота Книга“, Львів, ул. Піврів 5а, Книга буде мати 800 сторінок друку в п'ятнадцяти 3-аркушевих зшитках.

— 0 —

Черговою ланкою в золотому ланцюгу цілорічних ювілейних торжеств з приводу 950-ліття Хрищення України будуть грудневі обходи в днях від 11—18 грудня 1938. У цих днях не буде в цілому краю української хати, яка не буде рясно припарана прегарними ювілейними наліпками з портретом св. Володимира Великого. Наліпки в ціні 5 грошів за штуку слід негайно і масово замовляти: Діловий Комітет Свята Християнської України, Львів, вул. Новий Світ 22.

Проти прищиді безріг щепити треба безроги тільки сировичею і щепленням

„Серовак“

Інформації на бажання „Серовак“

Сп-а з обм. п.

ЛьВІВ, Падсревського 5, тел. 201-07

НА ДОЛОНІ ВОЛОССЯ.

Головна рада товариства безбожників у Москві оповістила, що видлати 25 тисяч рублів нагороди за написання книжки, яка доказала б, що Бога нема. В знязку з цим німецький часопис „Католіше Кірхенцайтунг“ зазначило: Це дуже трудне завдання та досі ще нікому не вдалося. Автор мусів би доказати, що світ, серед якого живемо, повстав сам із себе та що неправдивий є висказ: „З нічого може бути тільки ніщо“. Він мусів би доказати, як повстала матерія, хто створив огонь небесних тіл і життя, відки береться сила, що спринчяє рух і т. д. Вкінці мусів би застановитися над людським сумлінням: відкіля походить цей так часто невідгідний нам голос?

Хто ж створив зорняе небо над нами та сумління в нашій нутрі чого є доказом? Існування Бога

Отже легше було б вигодувати волосся на долоні, як написати таку безбожницьку книжку.

Дрібна ошадність заповнею позичку під застав дрібної ошадности

ПРОМ-БАНКУ

ЛьВІВ, ГРОДЗИЦЬКИХ 1. І. п.

тел. 292-15 і 200-15

НЕ СУМУЙМО!

— Пана докторе! Дуже вам дякую за останній лік, який ви мені принесли.

— Поміг вам?

— Ще й як! Помилково випив його мій вуйко і я стався тепер його багатим спадкоємцем.

— Чи ваш чоловік давно вмер?

— Два місяці по шлюбі.

— О, то бідний не мучився довго!